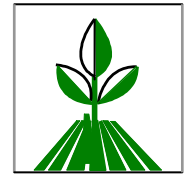

פברואר 2010

משרד החקלאות ופיתוח הכפר
שרות ההדרכה והמקצוע
מחוז העמקים

הנחיות לעונה למגדלי הזית

השקיה

בעת כתיבת שורות אלו ירדו ברוב אזורי הארץ כמויות גשם יפות הקרובות לממוצע השנתי או אף מעליו. אולם אין זה אומר כי בזמן החנטה הצפויה בסוף אפריל עדיין יהיה מספיק גשמים. בכל מיקרה יש לדאוג להשקיות סדירות 3 שבועות לאחר גשם אפקטיבי אחרון.

עקת מים בתקופת הפריחה והחנטה הינה קריטית ועלולה להביא לאובדן חלק מהיבול ולכן יש לדאוג להשקיה מלאה בתקופה זו. ההשקיה הראשונה למילוי נפח בית השורשים בכמות של לפחות 10 מ"ק לדונם. צריכת המים תגדל עם התפתחות התפרחות ועליית ההתאדות היומית.

יש להקפיד מאד שלא יוצר מחסור מים בקרקע לפני פתיחת התפרחות. מחסור זה עלול לפגוע קשה ביבול. באם יש שרב בזמן הפריחה יש להשקות כמה שעות ביום במשך השעות החמות של היום, גם אם החלקה קבלה את מנת המים הדרושה.

השקיית מטע צעיר:

מנה יומית ליטר לעץ									
חודש									
11	10	9	8	7	6	5	4	מרוחי השקיה ימים	גיל בשנים
9	9	10	12	12	9	7	6	3-7	א
15	15	18	20	20	17	12	9	3-7	ב
30	30	35	40	40	35	25	20	3-7	ג
30	50	60	60	60	50	40	30	3-7	ד

את **המטעים המבוגרים המניבים** יש להשקות לפי מקדמי גיגית לפי הטבלה המצורפת:

טבלה זו מתיחסת למטעים ליצור שמן עם יבול מעל טונה לדונם

חודש	אפריל	מאי	יוני	יולי	אוגוסט	ספטמבר	אוקטובר	נובמבר
שלב פנולוגי	פריחה - חנטה	צימוח וגטטיבי - גידול פרי	התקשות גלעין	גידול פרי וצבירת שמן בפרי	לקראת מסיק וצימוח סתוי			
מקדם גיגית מקובל	0.2	0.3	0.2	0.2	0.3	0.4	0.4	0.15
מקדם גיגית חסכוני	0.18	0.27	0.08	0.1	0.2	0.2	0.15	
השקיה מקוצצת מ"ק/ד'					50	50		
השקיה מקוצצת מ"ק/ד'					50*			

* עיתוי ההשקיה לקראת סוף חודש אוגוסט.

טבלה המציגה את השקיית זיתי השמן לפי חודשים ולפי התאדות מאיזור העמק המערבי.

חודש	4	5	6	7	8	9	10	11
מקדם	0.2	0.3	0.2	0.2	0.3	0.35	0.35	0.15
התאדות	5.6	7.3	8.7	8.7	8	6.9	5.4	3.5
מס' ימים	15	31	30	31	30	31	30	31
מ"ק/ד'	16.8	67.9	52.2	53.9	72.0	74.9	56.7	16.3
מ"ק/ד' / יום	1.12	2.19	1.74	1.74	2.4	2.415	1.89	0.525

טבלה המציגה את השקיית של זיתי מאכל (ולשמן) מלאה וחסכונית לפי חודשים.

חודש	אפריל	מאי	יוני	יולי	אוגוסט	ספטמבר	אוקטובר	נובמבר
שלב פנולוגי	פריחה וחנטה	צימוח אביבי וגדילת פרי	התקשות גלעין		גדילת פרי		מסיק	צימוח סתוי
מקדם גיגית מקובל	0.4	0.4	0.5	0.5	0.6	0.6	0.45/0.6*	0.4
מקדם גיגית לשמן	0.18	0.27	0.08	0.1	0.2	0.2	0.15	

* מקדם 0.6 עד המסיק

המעוניינים בטבלת השקייה על גליון אלקטרוני יוכלו לפנות למדריכים ולקבלה בדואר אלקטרוני או על דיסקט. בכרמים בהם היבול נמוך מחצי טון לדונם ניתן לחסוך גם בכמות המים ולהישאר סביב 2 קוב לדונם ליום לכל העונה ולא למעלה מזה.

דישון במטעים שאין בהם מחסורים:

חנקן: סה"כ 20 יחידות שנתית לדונם בזיתי מאכל. בזיתי שמן כ-15 יחידות שנתיות בלבד דישון עודף בחנקן עשוי לגרום לירידה באיכות השמן.

רצוי לדשן לאורך עונת ההשקייה במשך הקיץ עד לתחילת הסתיו.

ניתן גם לדשן ברציפות לאורך עונת ההשקיה בדשנים מורכבים

אשלגן: מנה שנתית של 30 ק"ג/ד' K_2O או 50 ק"ג לדונם אשלגן כלורי.

כאשר משקים במי קולחין יש להתחשב בתכולת היסודות במים ולהוריד את רמת הדישון במידה מסויימת ויש לזכור כי לא כל היסודות בנמצאים במי ההשקיה יהיו זמינים לצמח.

ניתן להשתמש גם בדשנים מורכבים והיחס צריך להיות 2:3 בזיתי מאכל.

בחלקות בהם משקים במים מושבים יש להתחשב בריכוזי הדשנים שנמצאים כבר במים.

במידה ויש מחסורים לפי בדיקות העלים יש לנהוג לפי ההמלצות המצורפות לטופס המעבדה.

הגנת הצומח:

אקרית החטטין: בחלקות שבהן היתה נגיעות בפרי בשנה הקודמת או שרואים נגיעות גבוהה בעלים יש לטפל באחד מהתכשירים הבאים: מייטק או סמבה בריכוז 0.3% או ורטימק ותחליפיו בריכוז 0.08%-0.1% בתוספת שמן משטח בריכוז 0.5%, תחליפי הורטימק עושים פעולה גם על עש היסמין. מועד הטיפול לקראת תחילת הפריחה (פתיחת הפרחים). בחלקות עם נגיעות גבוהה יש לטפל טיפול שני כנגד האקרית באותם התכשירים. טיפול זה יינתן בחלקות זיתים המיועדות למאכל. בזיתי שמן לא חייבים לטפל אלא אם הכרם צעיר והנגיעות בצימוח גבוהה ורוצים למנוע את הנגיעות בעלווה המתפתחת.

יתוש ענפי הזית: היתוש הפך בשנים האחרונות למזיק רציני בכרם הזית במיוחד בכרמי השמן הנמסקים ע"י בוצרת. במידה והאביב יהיה לח (גשום), יש לטפל כנגד יתוש ענפי הזית (החל מאמצע חודש אפריל) באחד מהתכשירים הפרטורואידים הסינטטיים: תכשירי סיפרמטרין 10% (חומר פעיל) בריכוז 0.1%, או תכשירי סיפרמטרין 20% (חומר פעיל) 0.05%, או ביטרואיד 0.1%, או טלסטאר 0.075%. דרושים 2 טיפולים בהפרש של שבועיים.

עש היסמין: עם תחילת הנגיעות בצימוח הצעיר יש לדאוג לריסוסי נוף עם אחד מהחומרים המורשים: סנסור בריכוז 0.1%, ביתרואיד בריכוז 0.1%, טלסטאר, אולסטר, סטרטר בריכוז 0.075%, קרטה בריכוז 0.1%, רנר בריכוז 0.04%.

פסילת ותריפס הזית: במקומות בהם מטפלים כנגד אקרית החטטין אין צורך לטפל כנגד פסילת הזית מאחר והתכשירים מדבירים גם את פסילת הזית. אולם בחלקות בהם יש נגיעות גבוהה כבר בימים אלה יש לשקול טיפול מיוחד עם אחד מהתכשירים הבאים: פוספמידון בריכוז 0.1%, מרשל 25 בריכוז 0.15%, תיונקס בריכוז 0.25%.

כנימת הזית, פרלטוריה וכנימה אדומה: בשנים האחרונות ישנה התפרצות מחודשת של הכנימות הנ"ל במטעי הזיתים. בחלקות שנצפתה בהם נגיעות בכנימות אלה בעונה שעברה יש לעקוב אחר התפתחות הכנימות ולטפל בשלב ההזדחלות (לקביעת מועד הטיפול ניתן להתייעץ עם המדריכים). התכשירים המומלצים: טייגר או קוברא בריכוז 0.15%. כנגד הכנימה האדומה ניתן לטפל בקונפידור או תחליפיו בהגמעה 10-15 סמ"ק לעץ בוגר לקראת פתיחת הפרחים. במידה והמטע מאולח רק בכנימת הזית ובפרלטוריה ניתן לטפל בסופרציד בריכוז 0.15% בשילוב עם שמן קיצי בריכוז 0.5%. (במידה וקיימת אוכלוסיה התחלתית של כנימה אדומה בכרם, טיפול זה עלול לגרום להתפרצותה לכן יש להיוועץ עם המדריכים).

סס הנמר: בחלק ממטעי הזיתים נצפתה פעילות חזקה של זחלי סס הנמר. יש להמשיך ולעקוב אחר גיחת הבוגרים ולטפל כנגדם. הדברת הזחלים הצעירים תעשה לאחר בקיעתם או במעברם מהענפים הדקיקים לענפים עבים יותר. הטיפולים המומלצים הם: סופרציד\ סופרתיון בריכוז 0.15%, מוליט בריכוז 0.07%, (תכשיר זה מונע נשל) או ראנר בריכוז 0.04%. רצוי להחליף בין החומרים לסירוגין. מספר הטיפולים ומועדיהם יקבע בהתאם לעצמת הנגיעות בכל חלקה וחלקה.

גיחת הבוגרים מתחילה בסוף מאי תחילת יוני בד"כ. יש לבצע מעקב למציאת כותנות הגולם ולהתחיל בטיפול ההדברה. התכשירים מקבוצת הזרחנים האורגניים (סופרציד) עלולים לגרום להתפרצות של כנימה אדומה לכן לפני הטיפול יש להיוועץ במדריכים.

חוטי פרומון לבלבול בוגרי סס הנמר : ניתן ורצוי גם להדביר את הסס ע"י שימוש בחוטי פרומון לבלבול זכרים ההמלצה בכרמים נגועים קשה : 60 חוטים לדונם ובחלקות נגועות פחות כ- 40 חוטים לדונם, הטיפול השיג בשנים האחרונות תוצאות טובות מאשר הטיפולים הכימיים ללא הפרת מאזן בכרם.

זבוב הזית: הינו המזיק העיקרי בגידול זיתים לקראת תחילת אפריל יש לתלות מלכודות צהובות דביקות לניטור הופעת בוגרי הזבוב. ברגע שנלכדים זבובים בוגרים במלכודות, יש לטפל כנגדו בריסוסי פתיון. טיפול זה כדי להקטין את אוכלוסיות הזבוב לקראת הדור הבא שעלול לפגוע בחנטים הצעירים.

הגדלת פרי :

לאור ההחמרה בסטנדרטים לקבלת פרי למאכל במפעלי הכבישה ולאור היבול הגבוה הצפוי השנה יש להיערך בהתאם. יש לעשות את מירב המאמצים כדי להגיע לפרי גדול, במיוחד במטעים בעלי פריחה שופעת. במקרה שאין פריחה שופעת לא צריכים לדלל ניתן להגדיל פרי 3 דרכים :

1- **דילול פרי :** הדילול יתבצע 10 ימים לאחר פריחה מלאה ע"י אחד מתכשירי NAA, בריכוז של 100 חלקי מליון. נפח התרסיס במטעים מבוגרים 200 ליטר לדונם. דחייה במועד הריסוס מעבר ל 10 ימים משיא פריחה מחייבת תוספת של התכשיר בכמות של 10 ח"מ לכל יום. יש להוסיף גם משטח טריטון X 100 בריכוז 0.025%. התכשירים המומלצים הם : אלפנול סופר או אלפטופ. לריכוז של 100 ח"מ ניתן להגיע ע"י הוספת 50 סמ"ק מאחר התכשירים שהוזכרו לכל 100 ליטר מים או במילים אחרות בריכוז 0.05%.

א. אין לרסס לקראת ימי שרב

ב. לרסס רק מטעים מבוגרים בעלי פריחה שופעת

ג. בכל מקרה יש להתייעץ עם המדריכים.

2- **הזנה עלוותית:** בשנים האחרונות נעשו מספר נסיונות להגדלת פרי בעזרת הזנה עלוותית. הטיפול היעיל ביותר שנראה כרגע הינו הנוטריונט בוסטר בריכוז 3% 14 יום מפריחה מלאה. יש להיזהר ולא לטפל בכרמים שהיו נגועים במחלת עין הטווס או בעצים חלשים. כמו כן יש להימנע מטיפול בתנאי שרב, בכל מקרה יש להיוועץ במדריכים לפני הטיפול.

3- **שילוב של שניהם:** כלומר דילול + הזנה עלוותית. בכל הנסיונות טיפול זה הביא לתוצאה הטובה ביותר והגדיל את הכנסות החקלאי. בדבר פרטים יש להתייעץ עם המדריכים.

בברכה,

מדריכי הגידול

אהוד חנוך, רוני שייר וראובן בירגר - מדריכי גידול

אשר איזנקוט - מדריך שרות שדה